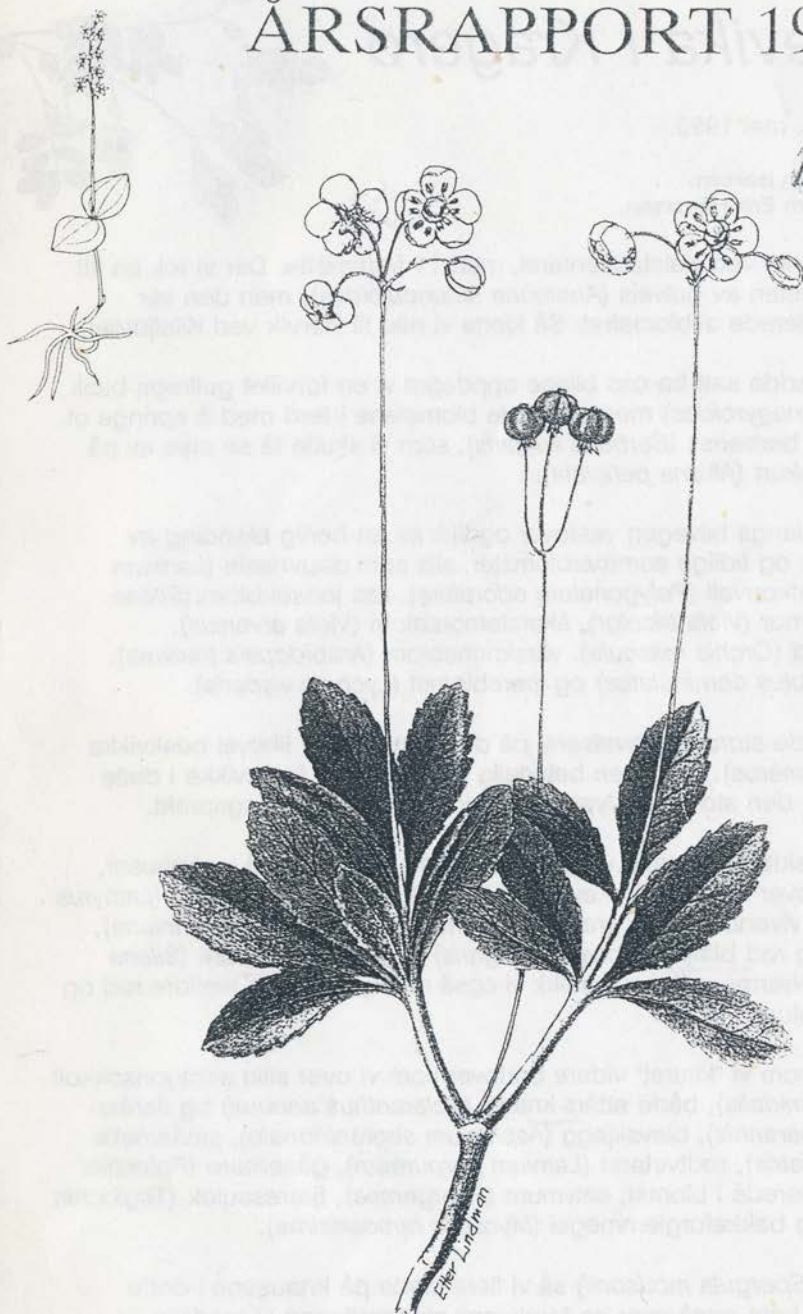

ÅRSRAPPORT 1993

del 2

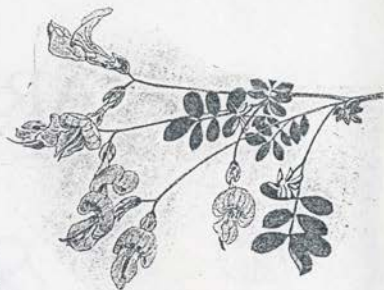
Telemark Botaniske Forening

Rekevika i Kragerø

Lørdag 15. mai 1993.

Turleder: Svein Isaksen.
Referent: Bjørn Erik Halvorsen.

Busk-
vikke

Turen bygynnte ved Kalstadsenteret, med 11 frammmøtte. Der vi tok en titt på forekomsten av gulveis (*Anemone ranunculoides*), men den var desverre allerede avblomstret. Så kjørte vi ned til Rørvik ved Kilsfjorden.

Straks vi hadde satt fra oss bilene oppdaget vi en forvillet gullregn-busk (*Laburum anagyroides*) med de første blomstene i ferd med å springe ut. Ellers så vi berberiss (*Berberis vulgaris*), som vi skulle få se mye av på turen, og løkurt (*Alliaria petiolata*).

Vi fortsatte langs bilvegen vestover og fikk se en herlig blanding av vårbloster og tidlige sommerbloster, slik som dauvnesle (*Lamium album*), kantkonvall (*Polygonatum odoratum*), rød jonsokblom (*Silene dioica*), stemor (*Viola tricolor*), åkerstemorsblom (*Viola arvensis*), vårmarihand (*Orchis mascula*), vårskrinneblom (*Arabidopsis thaliana*), tirltunge (*Lotus corniculatus*) og tjæreblomst (*Lychnis viscaria*).

Men en av de store opplevelsene på denne turen ble likevel buskvikka (*Coronilla emerus*). Det er en betydelig forekomst av buskvikke i dette området og den sto nå og lyste gult i sin fineste blomstringsprakt.

Når vegen sluttet, fortsatte vi dels på sti, dels opp og ned av knauser, videre vestover i retning Rekevika. Vi la merke til knollerteknapp (*Lathyrus montanus*), vivendel (*Lonicera periclymenum*), skogfiol (*Viola riviniana*), både blå og rød blåfjær (*Polygala vulgaris*) og hvit jonsokbom (*Silene pratensis*). Nærmere Rekevika fikk vi også se kryssningen mellom rød og hvit jonsokblom.

Etter hvert som vi "klatret" videre bortover kom vi over slikt som jonsokkoll (*Ajuga pyramidalis*), både ettårs-knavel (*Scleranthus annuus*) og flerårs-knavel (*S. perennis*), olavskjegg (*Asplenium septentrionale*), småsmelle (*Silene rupestris*), rødtvetann (*Lamium purpureum*), gåsemure (*Potentilla anserina*) allerede i blomst, sølvzure (*P. argentea*), fjæresauløk (*Triglochin maritima*) og bakkeforglemmegei (*Mycosotis ramosissima*).

Vårbendel (*Spergula morisonii*) så vi flere stede på knausene i dette området. Vi kom også over en forekomst av sandkarse (*Teesdalia*

nudicaulis) underveis og en sommervikke (*Vicia angustifolia*) var allerede i blomst. Ellers fant vi lodnestorkenebb (*Geranium molle*) og orientveronika (*Veronica persica*) på en grasbakke. Men, den mest spesielle arten på turen ble likevel krans-salvie (*Salvia verticillata*) ved Solheim.

Vi tok en matrast på enga ved Solheim før vi fortsatte videre mot Rekevika. Vi la spesielt merke til den praktfulle mørkerøde koppervrangmosen (*Bryum alpinum*), som det var mye av på denne strekningen.

Etter hvert fikk vi "klatret oss ned" innerst i Rekevika. Her var det en praktfull skog av store svartor-trær (*Alnus glutinosa*) og på bakken var det fullt av skavgras (*Equisetum hyemale*). Vi fortsatte i en kløft opp mot Sjøen, og passerte rester av gamle gruver underveis.

I denne kløfta fant vi firblad (*Paris quadrifolia*), betydelige mengder av sanikel (*Sanicula europaea*), teiebær (*Rubus saxatilis*), barlind (*Taxus baccata*) og tannrot (*Dentaria bulbifera*). Vi fant også spirende perlevintergrønn (*Pyrola minor*). På en løvtrestamme fant vi bitterlav (*Pertusaria amara*) - Anne stod for smakstesten. I en mørk sprekk under en stor steinblokk trodde vi at vi hadde funnet lysmose (*Schistostega pennata*), men en nærmere undersøkelde hjemme viste at det var dverglommemose (*Fissidens bryoides*). Vi fant også eplekulemose (*Bartramia pommiformis*) øverst i kløfta sammen med blant annet kystkransmose (*Rhytidiadelphus loreus*).

Vel oppe tok vi oss en ny rast før vi fortsatte over åsen. Vi fant blant annet myrfiol (*Viola palustris*), svarterteknapp (*Lathyrus niger*) og spirende gulldusk (*Lysimachia thyrsoiflora*).

Vi fortsatt ned lia igjen og så blant annet marianøkleblom (*Primula veris*), før vi gikk tilbake til bilene.

Noen av turdeltakerne dro etterpå over til Grønnåsen. Her fikk vi se mer marianøkleblom og betydelige mengder av praktfull buskvikke. Vi fant hvitbladstistel (*Cirsium helenioides*), myske (*Galium odoratum*) og store mengder av blankstorkenebb (*Geranium lucidum*). Inne i ei skyggefull kløft fant vi store mengder skjellrot (*Lathraea squamaria*) og i en vegkant bladene til sørlandsvikke (*Vicia cassubica*) og i en bergvegg ble det funnet bleikklomose (*Drepanocladus uncinatus*).

Været hadde vært overskyet på hele turen, men med unntak av et par drypp hadde regnet holdt seg borte. Det hadde vært en fin dag med mange botaniske opplevelser.

Froland i Tokke

Denne turen var satt opp helgen 21. - 23. mai. Men på grunn av store snømengder i vinter, var området omkring hytta til Dag Holmer fortsatt ikke bart for snø. Derfor måtte turen avlyses. Den vil bli forsøkt satt opp igjen et annet år, og da fortrinnsvis i juni måned.

Rognsåsen

Tirsdag 25. mai 1993.

Turleder: Karl S. Eriksen.
Referent: Karl S. Eriksen.

Tolv personer fant etter hver fram til parkeringsplassen for Jyplevik i nærheten av Fjellstad i Bamble. Herfra gikk vi om Sandvika, til Rognsåsen, hvor vi hadde kafferast. Vi fortsatte langs åskanten til og ned Fjellstadkleiva, over campingplassen på Rognstranda, opp Rognskleiva, for endelig å returnere dit vi hadde bilene.

Vi fant mye liljekonvall (*Convallaria majalis*), men få med blomster på grunn av den tidlige våren. På strekningen fram til kafferasten så vi trollbær (*Actaea spicata*), tannrot (*Dentaria bulbifera*), vårmarihand (*Orchis mascula*) og myske (*Galium odoratum*).

På åskammen over Rognstranda fant vi begerhagtorn (*Crataegus calycina*), storkonvall (*Polygonatum multiflorum*), tyved (*Daphne mezereum*), krossved (*Viburnum opulus*), nebbstarr (*Carex lepidocara*) samt et lite eksemplar av grenmarsasal (*Sorbus subpinnata*).

Fjellstadkleivas nedre del var dekket med blomstrende ramsløk (*Allium ursinum*) helt ned til Rognstrandjordet. Ellers observerte vi bl. a. vårerteknapp (*Lathyrus vernus*). Nede på Rognstranda så vi mengder av veirubloom (*Draba nemorosa*), riktignok avblomstret, hundetunge (*Cynglossum officinale*) og lakrismjelt (*Astragalus glycyphyllos*). På toppen av Rognskleiva ble det oppdaget et imponerende eksemplar av taggbregne (*Polystichum lonchitis*).

Turen foregikk i strålende vær og utsikten fra Rognsåsen er formidabel.

Tagg-
Bregne

Buer i Bjørkedalen

Onsdag 2. juni 1993.

Turleder: Bjørn Erik Halvorsen.

Referent: Bjørn Erik Halvorsen.

Denne ettermiddagen og kvelden besøkte vi Bjørkedalen i Porsgrunn. Først kjørte vi inn til Buer, som ligger på nordsiden av dalen, for å se på liene opp mot den åsryggen som Jarseng ligger på. Berggrunden i området består hovedsaklig av basalt.

Vi kjørte inn til uttaket for vanntunnellen fra Mjøvann. Vi var 7 TBF-medlemmer, og i tillegg var grunneieren Svein Buer med på deler av turen. Dette er kanskje ikke flere enn en kan forvente, når Norge spiller mot England på Ullevål Stadion samme kvelden.

I området ved vanntunellen fant vi skogsalat (*Mycelis muralis*), svartburkne (*Asplenium trichomanes*), ledved (*Lonicera xylosteum*), krattfiol (*Viola mirabilis*), gjerdevikke (*Vicia sepium*), vårmarihand (*Orchis mascula*), rød jonsokblom (*Silene dioica*), myske (*Galium odoratum*), tysbast (*Daphne mezereum*) og trollbær (*Actaea spicata*).

Litt lenger oppe i lia fant vi humle (*Humulus lupulus*), sveleurt (*Chelidonium majus*), firblad (*Paris quadrifolia*) og svarterteknapp (*Lathyrus niger*). Et stykke oppe i lia ligger en trang dal som kalles for Tyskedalen fordi det alltid er mørkt der. Her vokser det frodig edelløvsskog med alm (*Ulmus glabra*), lind (*Tilia cordata*), ask (*Fraxinus excelsior*) og eik (*Quercus robur*). I undervegetasjonen finnes hegg (*Prunus padus*).

Vi fortsatt oppover skrenten på oversiden av denne dalen og fant mye svarterteknapp (*Lathyrus niger*) underveis. På toppen ble det en spisepause med fin utsikt over Bjørkedalen. Her oppe var vegetasjonen preget av hogst og surere jordsmonn, men likevel fant vi blant annet fagerklokke (*Campanula persicifolia*).

Vi valgte en annen vei tilbake. Vi krysset ei grøfta myr på oversiden av Tyskedalen, og passerte blant annet en vakkert blomstrende hagtorn (*Crataegus monogyna*). Vi gikk over toppen rett opp for Buer slik at vi kom rett ned den bratte lia mot bilene igjen. Underveis fant vi brunrot (*Scrophularia nodosa*), skogvikke (*Vicia sylvatica*) og kratthumleblom (*Geum urbanum*).

Men det var enda tidlig på kvelden, slik at vi kjørte bort til sagbruket et par km. borte i vegen og gikk inn til Nibben. Det var rapportert om funn av bråtestorkenebb (*Geranium bohemicum*) i dette området. Og vi var heldige å finne et 20-talls planter i et hogstfelt fra noen år tilbake. I tillegg fant vi gråstarr (*Carex canescens*) og mange nattfioler (*Platanthera bifolia*).

Sørlandet

4. - 6. juni 1993.

Turleder: Roger Halvorsen.

Referent: Roger Halvorsen.

Storak

14 stykker hadde funnet veien til Åros camping i Søgne for å delta på TBF's Sørlandsekskursjon. De sist ankomne ble møtt med innsamlet dvergsmyle, *Aira praecox*, og sandkarse, *Teesdalia nudicaulis*.

På lørdagen dro vi først til Trybekken i Søgne for å se på kongsbregne, *Osmunda regalis*, som er kjent her fra gammelt av. Kongsbregne er en av Norges aller sjeldneste bregner, og det ble funnet to lokaliteter av den oppover langs bekken. Det ble også funnet skumkjuke, *Spongipellis spumeus*, som er svært uvanlig på våre kanter.

Fra Try dro vi knapt en kilometer lenger mot sørvest, til Småtjønnane, for å se på en av Norges to kjente lokaliteter av storak, *Cladium mariscus*. Den var bare så vidt kommet med antydninger til aks, men vi fikk likevel et inntrykk av lokaliteten som er heller liten. I det samme området ble det funnet mye annet fint. I det uthogde skaret på nordøstsiden av Dyrdalsheia ble det funnet tette bestander av ramsløk, *Allium ursinum*. En bregne som ble notert var raggtelg, *Dryopteris pseudomas*, muligens i hybrid med ormetelg, *D. filix - mas*. Ellers ble det funnet skogsvingel, *Festuca altissima*, slakkstarr, *Carex remota*, trollurt, *Circaea alpina* og skogfredløs, *Lysimachia nemorum*. På veien opp ble det også sett et eksemplar av grov nattfiol, *Platanthera chlorantha*. I veikanten hvor vi hadde parkert bilene, sto det en del skudd av stripetorskemunn, *Linaria repens*, som ennå ikke var kommet i blomst. Vi så også en fagerpeikum (*Hypericum pulchrum*) som snart ville komme i blomst.

Følget dro nå videre til Mandal, hvor det ble en stopp ved Mones camping for å se etter firtann, *Teucrium scorodonia*, i veikanten. Denne ble også sett i mengder, men vi var noe tidlig ute. Ellers ble det her sett blåmunke, *Jasione montana*, gyvel, *Cytisus scoparius* og de første blomstrende stripetorskemunn.

Nesten innerst i Skogsfjorden ligger et bratt fjell som bærer navnet Skjekkefjell. I en bergsprekk under det bratte henget er det funnet noen

tuer av hjortetunge, *Phyllitis scolopendrium*. Nå var det foretatt en del fjellrensk over lokaliteten, og det viste seg nesten umulig å nå opp til det stedet der planten vokste. I alle fall var det ingen som ønsket å utsette seg for fare ved å klatre opp, og vi beskuet i stedet de få tuene gjennom kikkert.

Ved Skogsfjorden ble det ellers sett storfrytle, *Luzula sylvestris*, i fin blomstring. I den uthogde lia vi satt under, ble det sett mengder av kristtorn, *Ilex aquifolium*.

Neste stopp var Mandal med tur gjennom skogen ved Risørbank. Her ble det funnet en del parkrapp, *Poa chaixii*, og mye gyvel. Det ble funnet både musekløver, *Trifolium dubium*, og krabbekløver, *T.campestre*. Markfrytle, *Luzula campestris*, ble også demonstrert.

Etter kaffestopp og varm eplekake med is i Mandal dro vi østover og kjørte ytreveien via Tregde. Ved Eskeland, vest for Tregde, lyste bakke stedvis hvite av blomstrende jordnøtt, *Conopodium majus*. Vi stoppet, og flere fikk oppleve sitt første møte med denne skjermplanta. Huseieren som lot oss parkere inne på plenen for at vi skulle stå tryggere parkert, fortalte at han som barn hadde spist jordnøtt i mengder.

Langs veikantene ved Tregde sto det mengder av firtann alle veier, og jordnøtt dukket også opp mange steder langs veien.

Like sør for Harkmark kirke gjorde vi en stopp for å forsøke å leite opp ei strandeng. Det var lite å se til strandenger, men på en gammel eng lyste det av korsblomster av en for oss helt ukjent type. Det viste seg etterhvert å være lakksennep, *Rhynchosinapis cheiranthos*, en art som er antatt å være utgått i Norge i følge Lids siste utgave.

Vi dro opp til Hellesvik på vestsida av Trysfjorden for å se etter hvit skogfrue som er funnet her. Det ble lite skogfrue i den fine eikeskogen hvor storfrytla dominerte i skogbunnen, men det ble funnet mye annet fint her. Det kan nevnes bl.a. blåveis, *Hepatica nobilis*, kusymre, *Primula vulgaris*, sanikel, *Sanicula europaea*, myskegras, *Milium effusum*, ramsløk og større flekker med mengder av skogfredløs.

På søndag var første stopp ved Søm på østsida av Topdalsfjorden ved Kristiansand. Her ble det registrert bl.a. stripetorskemunn i fin blomstring og en del tuer av agderstarr, *Carex divulsa*. Derfra gikk veien ut på det ytterste neset ved Dvergsnes hvor vi lette opp en rekke eksemplarer av sumpdylle, *Sonchus palustris*, som ennå ikke var kommet i blomst.

Neste stopp var ved Fidjekilen. Her gikk vi inn langs kilen, og ved veien ble det funnet bl.a. steinstorkenebbb, *Geranium columbinum*. Innerst i bukta ble det funnet prikkstarr, *Carex punctata*, saltstarr, *C. vacillans*, og hybridene mellom saltstarr og havstarr, *C. vacillans x paleacea*. Herfra gikk så veien østover forbi Frikstad til veikrysset ved Drange. Her hadde vi fått tips om en forekomst av vollkarse, *Lepidium heterophyllum*, og vi fant også mengder av arten i veikantene like øst for krysset. På myra nedenfor sto også, overraskende nok, fullt opp av myrtelg, *Thelypteris palustris*,

som her når henimot sin vestgrense.

Fra Drange dro vi så ut til Indre Ulvøya, helt sør i Høvåg. Her rastet vi like ved brua, og på svaberga her åpenbarte praktfulle, røde heibljåfær, *Polygala serpyllifolia*, seg. Her sto også en flott bestand av bændelløk, *Allium scorodoprasum*, som er en art som ikke er særlig vanlig hos oss. Etter maten gikk vi opp langs nordvestenden av Ulvøya for å leite etter hvit skogfrue, *Cephalanthera longifolia*, som så endelig ble funnet i et antall av tre eksemplarer i krattet like ved veien. Skogholtet vi trålet gjennom, inneholdt en rik flora.

Så dro følget ut til Ulvøysund og beundret den gamle, praktfulle bebyggelsen her før vi skilte lag.

På hjemveien stoppet en liten flokk i Moland ved nordenden av Molandsvatnet like ved der veien går ut til Strengereid for å beundre buntsivaks, *Eleocharis multicaulis*, i blomstring.

Gravastrand

Tirsdag 8. juni 1993.

Turleder: Thor A. Wiersdalen.

Referent: Thor A. Wiersdalen.

I alt 14 turdeltagere møtte fram ved Heistad Hagesenter, og vi kjørte samlet fram til Stranda. Nydelig ettermiddagsvær laget en flott ramme om turen, og sammen med et rikt artsutvalg gjorde dette turen meget koselig og utbytterik.

Vi registrerte til sammen 96 arter, og det må vi si var mange. Flottest var nok flueblomstforekomsten. Disse var ekstra store i år, og det var utrolig store mengder også. Turen varte i tre timer.

Denne turen burde gjentas hvert år med tanke på det store artsutvalget og den lette adkomsten for medlemmene i Grenland.

Følgende arter ble registrert:

Gulflåtbløt (*Lathyrus pratensis*), karve (*Carum carvi*), tiriltunge (*Lotus corniculatus*), hvit jonsokblom (*Silene pratensis*), åkerforglemmegei (*Myosotis arvensis*), marikåpe (*Alchemilla* sp.), snegleskolm (*Medicago lupulina*), hanekam (*Lychnis flos-cuculi*), grasstjerneblom (*Stellaria graminea*), skogsvinerot (*Stachys sylvatica*), vendelrot (*Valeriana sambucifolia*), bitter bergknapp (*Sedum acre*), strandvind (*Calystegia*

Flue-
blomst

sepium), dauvnesle (*Lamium album*), hvit bergknapp (*Sedum album*), fjellrapp (*Poa alpina*), pengeurt (*Thlaspi arvense*), krypssoleie (*Ranunculus repens*), vinterkarse (*Barbarea vulgaris*), stankstorkenebb (*Geranium robertianum*), skogkløver (*Trifolium medium*), kratthumbleblom (*Geum urbanum*), skjoldbærer (*Scutellaria galericulata*), alm (*Ulmus glabra*), blodstorkenebb (*Geranium sanguineum*), skogbingel (*Mercurialis perennis*), groblad (*Plantago major*), stortveblad (*Listera ovata*), flueblomst (*Ophrys insectifera*), rødflangre (*Epipactis atrorubens*), gulrot (*Daucus carota*), bergmynte (*Origanum vulgare*), bakkemynte (*Satureja acinos*), bitter blåfjær (*Polygala amarella*), fuglestarr (*Carex ornithopoda*), blåstarr (*Carex flacca*), knoppurt (*Centaurea jacea*), svæve (*Hieracium sp.*), jordbær (*Fragaria vesca*), akeleie (*Aquilegia vulgaris*), krattalant (*Inula salicina*), åkersennep (*Sinapis arvensis*), stemorsblonst (*Viola tricolor*), skogstorkenebb (*Geranium sylvaticum*), storkonvall (*Polygonatum multiflorum*), moskusjordbær (*Fragaria moschata*), dunkjempe (*Plantago media*), vanlig hagtorn (*Crataegus monogyna*), vårmarihand (*Orchis mascula*), kanelrose (*Rosa majalis*), flekkmure (*Potentilla crantzii*), sølvure (*Potentilla argentea*), krypmispel (*Cotoneaster horizontalis*), fjæresivaks (*Eleocharis palustris*), kantkonvall (*Polygonatum odoratum*), hundekjeks (*Anthriscus sylvestris*), gravmyrt (*Vinca minor*), vanlig blåfjær (*Polygala vulgaris*), hvit gåseblom (*Anthemis arvensis*), bakketimian (*Thymus pulegioides*), åkermåne (*Agrimonia eupatoria*), hestehavre (*Arrhenatherum elatius*), grasløk (*Allium schoenoprasum*), fjelllodnebregne (*Woodsia alpina*), olavsskjegg (*Asplenium septentrionale*), tepperot (*Potentilla erecta*), berberis (*Berberis vulgaris*), prestekrage (*Chrysanthemum leucathemum*), bergskrinneblom (*Arabis hirsuta*), murburkne (*Asplenium ruta-muraria*), skogkløver (*Trifolium medium*), svartburkne (*Asplenium trichomanes*), krattfiol (*Viola mirabilis*), marianøkleblom (*Primula veris*), tveskjeggveronika (*Veronica chamaedrys*), bjørnekjeks (*Heracleum sibiricum*), brennesle (*Urtica dioica*), krossved (*Viburnum opulus*), sypressvortemelk (*Euphorbia cyparissias*), fagerknoppurt (*Centaurea scabiosa*), brunrot (*Scrophularia nodosa*), nesleklokke (*Campanula trachelium*), gjerdevikke (*Vicia sepium*), fagerklokke (*Campanula persicifolia*), einstape (*Pteridium aquilium*), veivortemelk (*Euphorbia esula*), geitskjegg (*Tragopogon pratensis*), hvitmaure (*Galium boreale*), rødkløver (*Trifolium pratense*), haukeskjegg (*Crepis sp.*), lintorskemunn (*Linaria vulgaris*), filtkongslys (*Verbascum thapsus*), hvitkløver (*Trifolium repens*), myrtistel (*Cirsium palustre*), haremat (*Lapsana communis*), marigras (*Hierocloë odorata*).

Dun-
kjempe

Karmøy

10. - 13. juni 1993.

11. - 13. juni

Strand-
marhand

Turleder: Roger Halvorsen.
Referent: Roger Halvorsen.

11. Turdeltagerne samlet seg i løpet av fredagskvelden på Sandve ungdomsherberge og meldinger om flotte funn strømmet inn fra de først ankomne. Her ble det fortalt om rik blomstring i området rundt Sandve og fra turen over fjellet og videre langs Åkrafjorden.

Det ble tid til en siste kveldsinspeksjon i det fine været for å konstatere at strandmarhand, *Dactylorhiza purpurella*, sto i fin blomstring nede i et fuktmarksområde ved Sandvehavna. Her ble det også funnet bestander av breitt dunkjevle, *Typha latifolia*, en del tiggersoleie, *Ranunculus sceleratus*, og i fuktige strandenger bak havna fantes flere steder knortestarr, *Carex otrubae*.

12. Allerede ved frokosttider på lørdag var det tid for avfotografering av disse praktfulle orkidéene samt flekkmarihand, *D. maculata*, og hybridene mellom disse som er kalt "jærmarihand".

Snart etter dukket vår venn og lokale kjentmann, Anders Lundberg, opp. Han er meget godt kjent med Karmøys rike flora, og hadde tatt veien fra Bergen til sin hjembygd for å hjelpe oss med å finne det beste Karmøy har å by på.

Første stopp var sandstrendene ved Sandhåland, et strandområde som går under navnet Hebnessanden. Her stikker en liten odde, Laksodden, ut mellom to strender, og vandringen over dette området ble en eneste odysse for deltagerne som nå fikk en mengde av vestlandsartene samlet på et brett. Herfra kan nevnes en "nyutnevnt" form av krushøymol som har fått navnet *Rumex bryhnii*, kystarve, *Cerastium diffusum*, strandarve, *Honkenya peploides*, tiggersoleie, *Ranunculus sceleratus*, kystfrøstjerne, *Thalictrum minus*, kystbergknapp, *Sedum anglicum*, bitterbergknapp, *S. acre*, strandreddik, *Cakile maritima*, åkersennep, *Sinapis arvensis*, blodtopp, *Sanguisorba officinalis*, krabbekløver, *Trifolium campestre*, engstorkenebb, *Geranium pratense*, strandkvann, *Angelica archangelica* subsp. *litoralis*, mengder av jordnøtt, *Conopodium majus*, kusymre, *Primula vulgaris*, i fortsatt blomstring, heiblåfjær, *Polygala serpyllifolia*, kystmaure, *Galium saxatile*, fagerknoppurt, *Centaurea scabiosa*, marehalm, *Ammophila arenaria*, englodnegras, *Holcus lanatus*, hestehavre, *Arrhenatherum elatius*, kamgras, *Cynosurus cristatus*, kildegras, *Catabrosa aquatica*, en spesiell form av smårapp, *Poa irrigata*, strandrug, *Elymus arenarius*, knortestarr, *Carex otrubae*, sandsiv, *Juncus balticus*, vårmarihand, *Orchis mascula* og strandmarihand.

Så gikk ferden til Høyenes på vestsida av Skudeneshavn. Vi parkerte bilene

og kjente igjen kystgriseøre, *Hypochoeris radicata*. Her gikk vi ut i et område med hei helt ut mot sjøen. Vi passerte store mengder av fint blomstrende kystbergknapp og mengder av kystarve. Første stopp i dette området var en liten, skrøpelig lokalitet med hinnebregne, *Hymenophyllum wilsonii*. Et stykke ute på neset fant vi det vi var kommet for mest av alt, blåstjerne, *Scilla verna*, men vi var litt for seint ute. Plantene var blomstret av, og det var bare "friske rester" å se. Det ble funnet blåstjerne på noen få smålokaliteter her ute, men overalt var den svært fåtallig.

Vi fortsatte utover neset og videre hen i mot hyttebyen lenger vest, og kunne notere bl.a. vestlandsvikke, *Vicia orobus*, heistarr, *Carex binervis*, og heifrytle, *Luzula congesta*.

Et søk etter hinnebregne inne i Skudeneshavn ble bomskudd, og vi dro videre til et fuktig heiområde på vestsida av veien ved Blikshavn på vestsida av Karmøy. Dette området har kalkholdig sigevann som gir floraen et helt spesielt preg. Herfra kan nevnes følgende arter: tre soldogg-arter: smalsoldogg, *Drosera anglica*, rundsoldogg, *D. rotundifolia* og dikesoldogg, *D. intermedia*, småblærerot, *Utricularia minor*, kystmyrklegg, *Pedicularis sylvatica*, kysttjønnaks, *Potamogeton polygonifolius*, brunskjene, *Schoenus ferrugineus*, tvebostarr, *Carex dioica*, loppestar, *C. pulicaris*, grønnstarr, *Carex tumidicarpa*, heisiv, *Juncus squarrosus*, flekkmarihand, *Dactylorhiza maculata* og en mose, makkmose, *Scorpidium scorpioides*

Lenger oppe i de noe surere partiene fantes masser av purpurlyng, *Erica cinerea*, i begynnelsen blomstring og masser av klokkeling, *E. tetralix*. Den første var et fint førstegangs bekjentskap for flere av deltagerne. Videre vokste her bjønnekam, *Blechnum spicant*.

En fin eikeskog ved Stokkestrand, lenger oppe på Karmøys østside, ble neste stopp. Her ble det igjen funnet store mengder med jordnøtt, og flere av deltagerne smakte på "godsakene" i form av rotknoller. Her ble det også sett mengder av lundstjerneblom, *Stellaria holostea*. Stedvis sto skogbunnen helt dekket av ramsløk, *Allium ursinum*. Ramsløken fantes i så store mengder at den satte tydelig luktpreg på hele området. Trærne var flere steder dekket med eføy, *Hedera helix*, og ellers blomstret skogbjørnebær, *Rubus nessensis*, for fullt overalt.

På veien videre mot Kopervik beundret vi en sannsynlig mellomvalurt, *Symphytum asperum* x *officinale* (= *S. uplandicum*).

Siste stopp for dagen var ikke langt fra Eide, nesten rett vest for Kopervik. Vi parkerte bilene ved nordre Brekkevatnet, og gikk sørøstover inn et myret dalsøkk mot Storesåtdalen hvor det ligger ei godmyr med mye fint. Her ble det registrert bl.a. kantvannlilje, *Nymphaea candida*, grøftesoleie, *Ranunculus flammula*, tusenblad, *Myriophyllum alternifolium*, busttjønnaks, *Potamogeton pectinatus*, bjønnskjegg, *Scirpus cespitosus*, brunskjene, *Schoenus ferrugineus*, loppestarr, noen få eksemplarer av klubbstarr, *Carex buxbaumii*, blåstarr, *C. flacca*, flaskestarr, *C. rostrata*, trådstarr, *C.*

lasiocarpa, i store mengder, engmarihand, *Dactylorhiza incarnata*, og flekkmarihand, *D. maculata*.

Etter middagen ble det tid til en liten kveldstur på bakkene sør for vandrerhjemmet. Dette brakte strandsmelle, *Silene maritima*, kystfrøstjerne, dansk skjorbuksurt, *Cochlearia danica*, vanlig skjorbuksurt, *C. officinalis*, masser av blodstorkenebb, *Geranium sanguineum*, lodnestorkenebb, *G. molle* et par bestander av buestarr, *Carex maritima*, knortestarr, *C. otrubae* og strandmarihand.

13. På søndag startet tre av telemarkingene tidlig fra Skudeneshavn med ferge til Rennesøy og videre over det nye Renn-fast sambandet til Stavanger. I Stavanger besøkte vi siloanlegget i Pedersgaten, men her ble det bare funnet noen få eksemplarer av *Bromus*, møllefaks, *B. japonicus*, og rugfaks, *B. secalinus*. På Ullandhaug besøkte vi den botaniske hagen hvor det var mye folk denne søndagen. Her stiftet vi bekjentskap med bl.a. storfiol, *Viola elatior*, og russetorskemunn, *Linaria genistifolia*. På taket av jernaldergården på Ullandhaug grodde det sjeldne graset *Vulpia myuros*, som ble funnet her for en del år siden. Vi besøkte også familien Lima i Madlalia hvor vi kunne beundre et uvanlig ugras med navnet *Claytonia sibirica* og hestetunge, *Pentaglottis sempervirens*, som nye arter. I hagegangene i Madlalia finnes også annet fint ugras som åkermarikåpe, *Aphanes arvensis*, åkerstorkenebb, *Geranium dissectum*, brokkurt, *Herniaria glabra*, og en krypende *Epilobium*-art med navnet *E. brunnescens*. Denne har fått navnet krypmjølke på norsk.

Eiendommen bærer tydelig preg av at familien Lima har hatt sterke interesser for trær og bukser, og et stort antall bartrær er plantet inn. Vi kunne også beskue lommeterkltreet, *Davidia involucrata*, i blomst, og *Magnolia sieboldii* i flott blomstring. Apeskrekk, *Araucaria araucana*, står også i fin vekst i hagen her. Ellers kan nevnes urtidstreet, *Metasequoia glyptostroboides*, skjermgran, *Scyadopitys verticillata*, og ekte kastanje, *Castanea sativa*.

Fra Limagården gikk ferden videre til Solastrand hvor vi gjennom gjerdet kunne beskue mengder av strandmarihand. På Orre-sanden var det også lite nytt av interesse, og herfra nevner vi bare lodnerublom, *Draba incana*, og mengder av strandflatbelg, *Lathyrus japonicus*, og kystfrøstjerne. Ved Vaulen på Brusand, helt sør på Jæren lette vi opp mer strandmarihand og en rekke pusleplanter som f.eks. sylblad, *Subularia aquatica*, firling, *Crassula aquatica*, pusleblom, *Centunculus minimus*, skaftevjeblom, *Elatine hexandra*, tjønngras, *Littorella uniflora* og evjebrodd, *Limosella aquatica*.

Langs veiene mange steder så vi mengder av jærlupiner, *Lupinus perennis*, som ble avfotografert ved Sirevåg.

På Sørlandet gjorde vi diverse stopp etter firtann, *Teucrium scorodonia*, og ved Sandnes, noe vest for Mandal, ble det funnet noen få eksemplarer i blomst.

Det ble sein natt før vi nådde hjem med en mengde rike intrykk fra en landsdel som tåler mange botaniske besøk framover.

Arøya i Langesundsfjorden

Lørdag 12. juni 1993.

Turleder: Karl S. Eriksen.

Referent: Karl S. Eriksen.

En dårlig værmelding gjorde vel sitt til at bare 5 personer gikk ombord i fiskeskjøyta som førte oss over til fergebrygga på nordenden av øya. Mens nordenden geologisk består av lavabergarter, hører den søndre del til Oslofeltets Kambrosilur. Vi gikk øya på langs til Slåvika (gammelt kalkbrudd) og returnerte samme vei til fergestedet.

På et sandfelt i begynnelsen av turen så vi hvitdodre (*Berteroia incana*), oksetunge (*Anchusa officinalis*) og ettårsknavel (*Scleranthus annuus*). På en bar fjellrygg ved siden vokste vårbendel (*Spergula morisonii*).

På veien sørover passerte vi sverdlilje (*Iris pseudacorus*), brunrot (*Scrophularia nodosa*) og masser av flekkgriseøre (*Hypochoeris maculata*). Omtrent ved overgangen til kambrosilur vokste trollbær (*Actaea spicata*), hvit jonsokblom (*Silene pratensis*), lundkarse (*Cardamine pratensis*), myske (*Galium odoratum*) og på toppen av et skjell-grustak vokste faktisk steinstorkenebb (*Geranium columbinum*).

Vel nede i Slåvika hadde vi kafferast, men kunne innimellom konstatere forekomster av rødflangre (*Epipactis atrorubens*), vill-lin (*Linum catharticum*), bitter blåfjær (*Polygala amarella*), stjernetistel (*Carlina vulgaris*) og innunder fjellet på østsiden av "jordet" - engstorkenebb (*Geranium pratense*).

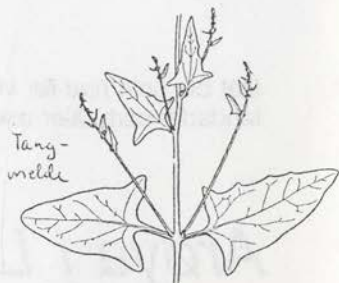
På tross av værmelding - brukbart vær og en fin tur !

Portør

Lørdag 19. juni 1993.

Turleder: Bjørn Erik Halvorsen.

Referent: Bjørn Erik Halvorsen.

Denne turen hadde i årsprogrammet en omfattende geografisk rekkevidde i og med at Levangshalvøya var turmålet. Men på grunn av dårlig vær med lett regn på hele turen, og få turdeltakere (bare 2 stk. utenom turleder), ble turen redusert til bare å omfatte Portør.

Vi konsentrerte oss om den lille mini-halvøya nord for Portør, for å komme mest mulig i le for været. Svabergene var glatte, slik at vi for det meste botaniserte langs veikanter og stier.

Kystbergknapp (*Sedum anglicum*) finnes over hele området, og vi var heldige å få se den mitt i blomstringen. Langs veikantene fant vi ellers strandsmelle (*Silene maritima*), småsmelle (*Silene rupestris*), strandkjempe (*Plantago maritima*), prikkperikum (*Hypericum maculatum*), fagerklokke (*Campanula persicifolia*), harekløver (*Trifolium arvense*), strandløk (*Allium vineale*), ettårsknavel (*Scleranthus perennis*), vårbendel (*Spergula morisonii*), tunarve (*Sagina procumbens*), grasstjerneblom (*Stellaria graminea*), vegkarse (*Rorippa sylvestris*) og stakekarse (*Barbarea stricta*).

Vi gikk ned til ei lita bukt på nordsida. Her fant vi strandmelde (*Atriplex littoralis*), tangmelde (*Atriplex prostrata*), saltsiv (*Juncus gerardi*), fuglevikke (*Vicia cracca*), strandbalderbrå (*Matricaria maritima*), hanekam (*Lychnis flos-cuculi*), bergflette (*Hedera helix*) og strandvortemelk (*Euphorbia palustris*). Her ble det også en liten rask matpause.

Vi gikk i kanten av ei strandeng på vegen tilbake og fant blant annet småstorkenebb (*Geranium pusillum*). Ved siden av bilen fant vi matrem (*Tanacetum parthenium*) i blomst.

På vegen hjem stoppet vi ved Levang kirke og fant blant annet svarterteknapp (*Lathyrus niger*).

Bondal i Hjartdal

Dverg-
jamne

25.-27. juni 1993.

Turleder: Bjørn Erik Halvorsen.

Referent: Bjørn Erik Halvorsen.

Åtte presoner stilte opp på Campinghyttene til Tuddal Camping på fredag kveld. Opprindelig skulle vi tilbrakt helgen på Bondal Fjellstue, men p.g.a. få turdeltakere lot ikke dette seg gjennomføre. I tillegg oppholdt to av turdeltakerne seg på egen privathytte i Bondal, slik at totalantallet ble ti.

Været denne helgen var skiftende med sprette regnbyger på lørdag og sammenhengende regnvær natt til søndag. Men oppholdsværet dominerte med tidvis lange solgløtt.

Allerede på fredag kveld tok vi en botaniseringsrunde i Tuddal. Vi hadde tidlig oppdaget at det stod fjellflokk (*Polemonium caeruleum*) fem meter fra Campinghyttene. Nede langs vegen mot Bondal stod det mye mer av den i fin blomstring, også albino-utgaver stedvis. Ellers fikk vi demonstrert forskjellene på engrapp (*Poa pratensis*), seterrapp (*Poa alpigena*) og fjellrapp (*Poa alpina*). Nede i våtmarksområdene mot Bjårvann fant vi spirende Kongsspir (*Pedicularis sceptrum-carolinum*) og vanlig myrklegg (*Pedicularis palustris*) i blomst. Rett vest for Bøen fant vi småbergknapp (*Sedum annuum*) og på grantrær fant vi mørkskjegg (*Bryoria fuscescens*) og hengestry (*Usnea pendula*). Engene var for øvrig fagre med en rekke blomstrende arter som det fører for langt å liste opp i dette referatet.

Når vi var tilbake på hyttene stilte turleder med reker til kveldsmat og Olaf tok seg av moralen til knotten.

Etter en rask handletur i Bondal på lørdag morgen dro vi innover til Bonsvann, der vi møtte de to som hadde overnattet i Bondal. Så kjørte vi inn til Kleivstul. Her parkerte vi og vandret langs skogsbilvegen inn til Primhaug. Vi støtte tidlig på fjellmarikåpe (*Alchemilla alpina*) og på den første myra vi passerte underveis, fant vi korallrot (*Corallorhiza trifida*). Ellers fikk vi stadig se bjønnskjegg (*Scirpus cespitosus*) og finnskjegg (*Nardus stricta*). Vi håpet også en stund på at vi hadde funnet snipestarr (*Carex rariflora*), men dette viste seg senere å være frynsestarr (*Carex magellanica*).

I skogsmark underveis fant vi stjernesildre (*Saxifraga stellaris*), blålyng (*Phyllodoce caerulea*), dvergjamne (*Selaginella selaginoides*), storvrenge

(*Nephroma articum*) og bleikklomose (*Drepanocladus uncinatus*). I våtere pariter underveis fant vi fjellfrøstjerne (*Thalictrum alpinum*), svarttopp (*Bartsia alpina*), bjønnbrodd (*Tofieldia pusilla*), gulsildre (*Saxifraga aizoides*), tettegras (*Pinguicula vulgaris*), hårstarr (*Carex capillaris*), klubbestarr (*Carex buxbaumii*), kastanjesiv (*Juncus castaneus*) og hjelmose (*Conostomum tetragonum*).

På selve skogsbilvegen fant vi aksfrytle (*Luzula spicata*), dveggråurt (*Gnaphalium supinum*), trefingerurt (*Sibbaldia procumbens*), fjellveronika (*Veronica alpina*) og myrfiol (*Viola palustris*).

I løpet av matrasten ved ei hytte ved Bjørntjern begynte det å regne, men vi fortsatte likevel bort til Primhaug. Underveis gikk vi langs en frodig ur der vi blant annet fant hvitsoleie (*Ranunculus platanifolius*), tyrihjelme (*Aconitum septentrionale*), rosenrot (*Rhodiola rosea*) og fjellforglemmegei (*Myosotis decumbens*). Men hovedatraksjonen var likevel felldrønning (*Saxifraga cotyledon*). På engene ved Primhaug fant vi seterfrytle (*Luzula frigida*), brearve (*Cerastium cerastoides*) og tunarve (*Sagina procumbens*).

I lia over Primhaug fant vi lodnebregne (*Woodsia ilvensis*), grønnkurle (*Coeloglossum viride*), svartstarr (*Carex atrata*), en albinao jonsokkoll (*Ajuga pyramidalis*), myrtevier (*Salix myrsinites*), musøre (*Salix herbacea*) og fokklav (*Haematomma ventosum*). Vi var også heldige å finne bergveronika (*Veronica fruticans*).

Vi fulgte den gamle seterstien tilbake til bilene. Vi fant fuglestarr (*Carex ornithopoda*), fjelljamne (*Diphysium alpinum*), trillingsiv (*Juncus triglumis*) og mer kastanjesiv (*Juncus castaneus*). På myrene fant vi sveltull (*Scirpus hudsonianus*), småtranebær (*Oxycoccus microcarpus*) og kildemjølke (*Epilobium alsinifolium*). Det var en rekke interessante moser på myrene og myrsigene, blant annet hjelmose (*Conostomum tetragonum*), kalkkildemose (*Philonotis calcarea*) og den vakre, rosa kildevrangmosen (*Bryum weigelii*).

Vi tok en matrasst i den siste nedoverbakken. Vel nede på myra tok noen av oss en titt på brattskrenten vest for myra. Den var svært interessant. Det ble funnet fjellforglemmegei (*Myosotis decumbens*), hvitsoleie (*Ranunculus platanifolius*), taggbregne (*Polysticum lonchitis*), rosenrot (*Rhodiola rosea*), skåresildre (*Saxifraga adscendens*), fjelldrønning (*Saxifraga cotyledon*), grønnburkne (*Asplenium viride*), ullvier (*Salix lanata*), hårstarr (*Carex capillaris*), fjelllodnebregne (*Woodsia alpina*) og reinrose (*Dryas octopetala*). Slett ikke verst, for mange av disse artene var ny-registreringer for dette området.

Også i bergskrenten langs bilvegen ble det funnet fine arter slik som fjelldronning (*Saxifraga cotyledon*), bergveronika (*Veronica fruticans*) og fjellarve (*Cerastium alpinum*).

Vi kjørte en tur bort til dammen på Vindsjøen. Her så vi geitsvingel (*Festuca vivipara*), fjellsyre (*Oxyria digyna*) og en rekke fine moser, slik som f.eks. nåleputemose (*Plagiopus oederi*) og kildegrøttemose (*Dicranella palustris*).

På veien tilbake var turleder uheldig å punktere på høyre forhjul, slik at damene dro før for å starte på middagen. Likevel tok gutta en stopp en km. syd for Holmen, og fant blant annet blomstrende maigull (*Cryosplenium alternifolium*), den spesielle formen av prestekrage med sammenrullede kantkroner (*Leucanthemum vulgare f. tubiflorum*) og et par blomstrende kongsspir (*Pedicularis sceptrum-carolinum*).

Til kvelds hadde vi gryterett og siden koste vi oss med vin.

På søndag gjorde vi klar hyttene før vi dro oppover i retning Bondal. Vi tok en stopp 1 km syd for Holmen, der vi hadde stanset på hjemturen dagen før. Artslista ble utvidet med flere spennende arter. Vi fant nikkevintergrønn (*Orthilia secunda*), perlevintergrønn (*Pyrola minor*), korallrot (*Corallorhiza trifida*), skogvikke (*Vicia sylvatica*), fjelltistel (*Suassurea alpina*), hvitbladtistel (*Cirsium helenioides*), linnea (*Linnaea borealis*), fjellstjerneblom (*Stellaria calycantha*), hårstarr (*Carex capillaris*), svartstarr (*Carex atrata*), jåblom (*Parnassia palustris*), sløke (*Angelica sylvestris*) og ute i myra stod det evjesoleie (*Ranunculus reptans*). I tillegg til denne floristiske rikdommen fant vi også kystmaure (*Galium saxatile*) i vegkanten.

Vi kjørte videre opp til Bondal gård. De gamle tømmerhusene er usedvanlig godt bevart. Her identifiserte vi kildemjølke (*Epilobium alsinifolium*), hvitsoleie (*Ranunculus platanifolius*) og vrangdå (*Galeopsis bifida*) før vi gikk veien og stien inn mot Heddevann. I veigrøfta fant vi den karakteristiske teppekildemosen (*Philonotis fontana*). Det var tradisjonell skogsvegetasjon gjennom sokgen. Vi tok en kaffestopp ved Fløymyran før vi gikk bort til Heddevann og fulgte det fram til brattskrenten på sørvestsiden.

Denne brattskrenten bestod av kalkspatførende skiver og vegetasjonen ble med ett totalt forandret. Det var en svært rik skrent. Arter som dominerte i hele skrenten var grønnburkne (*Asplenium viride*), fjellfrøstjerne (*Thalictrum alpinum*) og tyrihjelms (*Aconitum septentrionale*). Hyppig forekommende var fjellsmelle (*Silene acaulis*), Fjellforglemmegei (*Myosotis decumbens*),

reinrose (*Dryas octopetala*) og fjellsyre (*Oxyria digyna*). Vi fant også forekomster av turt (*Cicerbita alpina*), olavstake (*Moneses uniflora*), ullvier (*Salix lanata*), rynkevier (*Salix reticulata*), rosenrot (*Rhodiola rosea*), skåresildre (*Saxifraga adscendens*), rødsildre (*Saxifraga oppositifolia*), kranskonvall (*Polygonatum verticillatum*), skjørlok (*Cystopteris fragilis*) og taggbregne (*Polystichum lonchitis*). Dessuten fant vi enkeltforekomster av småtveblad (*Listera cordata*) og grønnkurle (*Coeloglossum viride*). Mosevegetasjonen var dominert av etasjemose (*Hylocomium splendens*), men vi fant også fjærmose (*Ptilium crista-castrensis*) og kransemose (*Rhytidiadelphus triquetrus*).

På vegen tilbake gikk vi langs Skittentjenn og fant blant annet vanlig myrklegg (*Pedicularis palustris*) og bjønnbrodd (*Tofieldia pusilla*). Vi var ikke på jakt etter moser, men likevel påviste vi kjøtt-totvmose (*Sphagnum magellanicum*) og den vakkert røde rødtorvmosen (*Sphagnum rubellum*). Dessuten fikk vi nærkontakt med en flokk lavskriker.

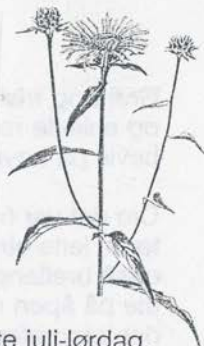
Det hadde vært en spennende helg i et område som var nytt for de fleste. Dette er et område som TBF helt sikkert legger turer til også senere, for det er fremdeles mange spennende lokaliteter å oppsøke og kartlegge.

Fjærmose

Indre Oslofjord

Kratt-
alant

Lørdag 3. juli 1993.

Turleder: Øyvind Skauli.

Referent: Øyvind Skauli.

Lokale medlemmer var nok overfylt av andre planer for første juli-lørdag, - eller var det duskregn i morgentimene som var årsak til ynkelig fram møte 3. juli klokken 8 ?

Enda Oslo's klassiske lokalitet Hovedøya var målet ?

Da venner fra Oslo, Lier og Stavern trådte til på Vippetangen til 11-båten, blev vi 11 som steg "i land" i lekkert sommervær, ledet av en entusiastisk Jan Wesenberg.

Vi lærte hvilken skatt Oslo har, kloss i sentrum: En grønn øy, variert og innholdsrik, omgitt av klart sjøvann og med Oslo's fasade som ramme omkring, Severdig ! Og for oss: Rikt !

Om vi hopper over mange noterte almindeligheter, vil nok en fortløpende funn-liste fortelle hvordan Jan først ga oss kalkbakke-opplevelser, så strender, enger og løvskog og igjen tørr kalksteins-skrent før vi meget raskt besøkte kloster-ruinen og legevendelrot på vei til kai.

Et uforglemmelig velkommen utgjorde uvanlige arter som aksveronika og hjorterot, - de var mange og i nydelig blomstring, tross tørken -, bakkekløver, harekløver og knollmjødur. Det var rikelig med kantkonvall, akeleie, rundbelg, gulmaure og blåklokke, nakkebær sto dels med frukter. Hvitbergknapp, vill-løk og strandløk, markmalurt, bakkemynte og bakketimian. Vi vil óg huske vårstarr, hjertegras og smal-timotei herfra. Krattsoleie, flekkmure, blåfjær og blodstorkenebb vokste spredt, med knopp- og stor-arve lysende i mellom.

Spennende var jo óg buskskiktet ovenfor rabbene, med rognasal, buskmure og geitved, samt vill-apal. Svaleroten møtte vi her, og den hadde brunlige blomsterstander, ikke gulhvite som de gotlandske.

På noen flater strekk var strandflora på noen striper. Helt ute strandkryp, så strandvindel, balderbrå, åkermåne, og bukkebeinurt mot fjellet. I skogkantene innenfor krattalant, engstorkenebb, fløyelsmarikåpe, vill-lin og tettstarr ble notert.

Grønt og friskt var det mellom busker i løvliene: Hagtorn-klynger, trollhegg og enkelte rognasal. Og greeeartene vaiet sine blomstrende aks som et bevis på høysommer.

Om det var frøtid på tørrbakke-engene, lyste engnellik vakkert mellom tørre, lette stråskaft. Jordrikere teiger viste oss gullkløver, kuletistel og også breflangre og dragehode. Den siste er ny for noen, var avblomstret ute på åpen mark, men i buskskiktet mellom trollhegg, rogn og gitved ble det fotografert vakre blå dragehode-aks.

Blåest var allikevel oksetunge-kvaster på planter, store som busker utenfor Vestre Bastion. Også bulmeurt-standere fra fjoråret raget over annet uttørket på den skyggefrie, sandige vollen.

Fra østvendt knaus tørr kubjelle-rabbe så vi kontrastene Sjursøya med tanker, siloer og lager, og så Bleikøya, preget av førkrigshytter, små idyller i det grønne.

Kafé Utsikten i Kongeveien ovenfor Sjømanns-skolen var neste samlingsplass. Merk dere adressen dere som ikke var med, for vi ble betatt av vakre furuer, digre villberberis og kortvokste løvtrær i stort utvalg, og den utsikten over by, havn og fjorder, før vi bega oss på en idyllisk spaservei østover åsen. Ovenfor veien mest fattig berg med lyng og furu, men nedenfor var det tettvokst kratyt med noen lysninger, urer og brattheng. Langt fra lettgått, men vi fikk se Ekeberg-skråningens store artsrikdom, desverre noe for tørt.

Originalest var vel et antall avblomstrede livskraftige hvitmure som er under observasjon etter forsøk på utplanting fra en sjelden forekomst annet steds i Oslo. Slikt verdifullt sikrings-arbeide i faglig regi burde ha mye større omfang i landet.

Rognasal ble påvist her, mattestarr og legesteinfrø vokste nær stien, og sporhunden Jan Wesenberg krysset krysset karrige fururabber til en liten senkning med rik-flora, bl.a. det vakre blåstarr og puslete men særpreget bakkemaure.

Dagen hadde vist oss, - ja, egentlig var det jo Jan Wesenberg som gjorde jobben -, to spennende og naturskjønne landskap nær Oslo's sentrum. Berikende soltimer !

En liten gruppe besøkte til slutt den private private hage på Ulvøya, hvor landets eneste kjente forekomst av dvergtistel "- har stått uforstyrret siden bronsealderen" i flg. Klaus Høiland: Planter i fare 1985. Tistelen var ikke i

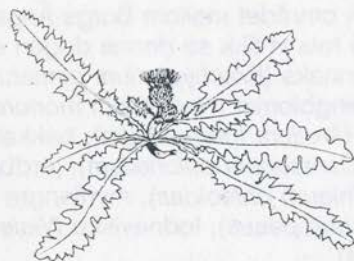
blomst, og felete den gror i synstruet av sterk vekst og spredning av annen vegetasjon.

Vi nevner at Tøyen ble gjort oppmerksom på forekomsten i 1982 fra TBF, i det eierens sønn, kollega av et medlem, nevnte tistelsen i en samtale ved lunsjbordet. Inntil da anså man arten som utryddet.

Så var det bevarings- og sikrings-arbeidet, da ! Finnes planer ??

De latinske navnene:

Legevendelrot (*Valeriana officinalis*), aksveronika (*Veronica spicata*), hjorterot (*Seseli libanotis*), bakkekløver (*Trifolium montanum*), harekløver (*Trifolium arvense*), knollmjødurt (*Filipendula vulgaris*), kantkonvall (*Polygonatum odoratum*), akeleie (*Aquilegia vulgaris*), rundbelg (*Anthyllis vulneraria*), gulmaure (*Galium vreau*), blåklokke (*Campanula rotundifolia*), nakkebær (*Fragaria viridis*), hvitbergknapp (*Sedum album*), vill-løk (*Allium oleraceum*), strandløk (*Allium vineale*), markmalurt (*Artemissia campestris*), bakkemynte (*Satureja acinos*), bakketimian (*Thymus pulegioides*), vårstarr (*Carex caryophyllea*), hjertegras (*Briza media*), smal-timotei (*Phleum phleoides*), krattssoleie (*Ranunculus polyanthemos*), flekkmure (*Potentilla crantzii*), blåtfær (*Polygala vulgaris*), blodstorkenebb (*Geranium sanguineum*), knopparve (*Sagina nodosa*), storarve (*Cerastium arvense*), rognasal (*Sorbus hybrida*), buskmure (*Potentilla fruticosa*), geitved (*Rhamnus catharticus*), vill-apal (*Malus sylvestris*), svalerot (*Vincetoxicum hirundinaria*), strandkryp (*Glaux maritima*), standvindel (*Calystegia sepium*), balderbrå (*Matricaria perforata*), åkermåne (*Agrimonia eupatoria*), bukkebeinurt (*Ononis arvensis*), krattalant (*Inula salicina*), engstorkenebb (*Geranium pratense*), fløyelsmarikåpe (*Alchemilla glaucescens*), vill-lin (*Linum catharticum*), tettstarr (*Carex spicata*), hagtorn (*Crataegus sp.*), trollhegg (*Frangula alnus*), engnellik (*Dianthus deltoides*), gullkløver (*Trifolium aureum*), kuletistel (*Echinops sphaerocephalus*), bredflangre (*Epipactis helleborine*), dragehode (*Dracocephalum ruysciana*), rogn (*Sorbus aucuparia*), oksetunge (*Anchusa officinalis*), bulmeurt (*Hyoscyamus niger*), kubjelle (*Pulsatilla pratensis*), berberis (*Berberis vulgaris*), hvitmure (*Potentilla rupestris*), mattestarr (*Carex pediformis*), legesteinfrø (*Lithospermum officinale*), blåstarr (*Carex flacca*), bakkemaure (*Galium pumilum*), dvergtistel (*Ciccium acaule*).

Dvergtistel

Öland

31. juli - 7. august 1993.

Ansvarlige for opplegg og gjennomførelse:

Priscilla Hansen, Thor Wiersdalen og Olaf Svendsen.

Resymé: Bjørn Erik Halvorsen.

Årets sommerekursjon gikk til Öland, med Ölands Folkhögskola som utgangspunkt for en rekke spennede utflukter. 25 personer deltok hele eller deler av uken. Været var bra, og på grunn av den fuktige sommeren, var det 30 år siden Öland kunne by på slik fin blomstring i august.

Siden ekskursjonen er beskrevet i et eget referat, begrenses dette resyméet til en kortfattet oppsummering.

Søndag 1. august ble vi ledet av Fred Svensson og Bengt Lundberg omkring på øyas sydlige del, med spesiell vekt på Store Alvaret. Vi fikk blant annet se steinmalurt (*Artemisia rupestris*), alvarmalurt (*Artemisia oelandica*), dvergtistel (*Cirsium acaule*), praktblåkoll (*Prunella grandiflora*), såpeslør (*Gypsophila fastigata*), timiansnylterot (*Orobanche alba*), sprikepiggrø (*Lappula squarrosa*) og prydkongslys (*Verbascum densiflorum*).

Mandag 2. august ble det en ny utflukt på øyas sydlige del. Eksempler på arter denne dagen er blåmarimjelle (*Melampyrum nemorosum*), åkermarimjelle (*M. avense*), filtsolrose (*Helianthemum canum*), en variant av ölandssolrose (*H. italicum*), taggsalat (*Lactuca serriola*), ölandstarr (*Carex ligerica*), sagkjeks (*Falcaria vulgaris*), lodnealant (*Inula britannica*), strandnål (*Bupleurum tenuissimum*), løkfirtann (*Teucrium scordium*), sandtimotei (*Phleum arenarium*), gotlandsvassgro (*Alisma lanceolatum*), fliktvetann (*Lamium hybridum*), alvarhaukeskjegg (*Crepis tectorum* ssp. *pumila*) og åkersteinfrø (*Lithospermum avense*).

Tirsdag 3. august valgte vi området mellom Borgs Ängar og Kapelludden som turmål. Eksempler på hva vi fikk se denne dagen er pastinakk (*Pastinaca sativa*), kalkgrønnaks (*Brachypodium pinnatum*), rosmarinvier (*Salix rosmarinifolia*), honningblomst (*Herminium monorchis*), småkattost (*Malva neglecta*), ullborre (*Arctium tomentosum*), bakkekløver (*Trifolium montanum*), dverggyllen (*Centaurium pulchellum*), jordbærkløver (*Trifolium fragiferum*), smaltimotei (*Phleum phleoides*), myrflangre (*Epipactis palustris*), klourt (*Lycopus europaeus*), lodnevikke (*Vicia villosa*) og nikketistel (*Carduus nutans*).

Onsdag 4. august dro vi lengst nord på øya. Blandt dagens arter kan nevnes strandsiv (*Juncus maritimus*), kløverert (*Tetragonolobus maritimus*), strandsamel (*Samolus valerandi*), gul frøstjerne (*Thalictrum flavum*), salepsrot (*Anacamptis pyramidalis*), kantbergknapp (*Sedum sexangulare*), slirekjeks (*Cnidium dubium*), skjoldblad (*Hydrocotyle vulgaris*), klåved (*Myricaria germanica*), knerot (*Goodyera repens*), bittergrønn (*Chimaphila umbellata*), storak (*Cladium mariscus*) og myrflatbelg (*Lathyrus palustris*).

Torsdag 5. august var Store Alvaret turmålet. Blandt artene denne dagen kan nevnes grushengaks (*Melica ciliata*), trollhegg (*Rhamnus frangula*), fargemyske (*Asperula tinctoria*), småvortemelk (*Euphorbia exigua*), stor vasskjeks (*Sium latifolium*), vass-slirekne (*Polygonum amphibium*), skumtfol (*Hesperis tristis*), steinsennep (*Diplotaxis tenuifolia*), byreseda (*Reseda lutea*) og snau vaniljerot (*Monotropa hypophega*).

Fredag 6. august reiste deltakerne til ulike reisemål. Det ble f. eks. rapportert inn gullasters (*Aster linosyris*), fjæresalturt (*Salicornia dolichostachya*) og saltmelde (*Halimione pedunculata*).

Ölands Folkhögskola viste seg å være et botanisk eldorado. Lissbeth Bringer, skolens botniske ekspert, hadde f. eks. en samling av 140 ulike åkerugras på skolens eiendom, i tillegg til andre interessante urter og planter. Dette omfattet bl. annet eseltistel (*Onopordum acanthium*), venuskam (*Scandix pecten-veneris*), safrantistel (*Carthamus lanatus*), maritistel (*Silybum marianum*), betonie (*Stachys officinalis*), linsnyltetråd (*Cuscuta epilinum*), lodnekardeboøre (*Dipsacus strigosus*), blåmaure (*Sherardia arvensis*) og tappgåseblom (*Anthemis cotula*).

Ellers tok Lissbeth oss med på en runde på tirsdag kveld, der vi blant annet ble vist skjermgyllen (*Centaurium erythraea*), jær-tistel (*Serratula tinctoria*), kyståkermåne (*Agrimonia procera*), saron-nellik (*Dianthus armeria*) og sumpdylle (*Sonchus palustris*).

Det var på alle måter en flott uke. Nytt for TBF var også lunchkurvene som skolen sendte med oss hver dag. Disse var alltid like spennende å åpne, og de førte til at lunchen fikk en sosial profil.

Århus Økologiske Stasjon

Onsdag 18. august 1993.

Turleder: Thor Wiersdalen.

Referent: Thor Wiersdalen.

I underkant av 10 personer møtte fram ved Gjerpen kirke. Vi kjørte videre til Århus, for å besøke den økologiske stasjonen her. Flere i foreningen har vært her før og oppdaget mange spesielle arter, bl. a. flere som står med liten skrift i Lids flora.

Også i år var det mange spennede arter, spesielt tilhørende i erteblomstfamilien. Lederen for stasjonen, Ellen Dagsrud, viste oss rundt og det var mange spennende grønnsaker og planter hun viste oss.

Etter en times tid på stasjonen satte vi kursen opp til Edith Due, som eier en praktfull hage i nærheten av den økologiske stasjonen. Hagen inneholder mange fine, spesielle og sjeldne arter som er samlet gjennom mange tiår. Ordningen av plantene er flott organisert, og hagen er meget fint vedlikeholdt. Det var en pryd for øyet å bese hagen, og vi var vel alle imponert.

Vi fikk servert kaffe og kaker på verandaen etterpå av ekteparet Due, og vi hadde en fin botanisk prat sammen.

Mosekurs

21. - 26. august 1993.

Faglig ansvarlig: Harry Andersson.

Administrativt ansvarlig: Bjørn Erik Halvorsen.

Referent: Bjørn Erik Halvorsen.

Bleit-
klomose

Våren 1992 ble det arrangert mosekurs i TBF. I løpet av dette kurset fikk vi de første spede innblikk i mosenes verden. I 1993 skulle kurset følges opp på en slik måte at vi både fanget inn nye moseinteresserte og greide å videreutvikle dem som hadde tatt det første kurset.

Denne gangen var vi særdeles heldige i og med at Harry Anderson fra Kungälv skulle være sammen med oss under hele kurset. Han innehar livslang erfaring på området og har torvmoser som sitt spesialfelt.

Forut for kurset hadde referenten oppsøkt en rekke mulige lokaliteter og sendt moseprøver til Kungälv, for å få så høyt faglig utbytte som mulig av de stedene som vi skulle oppsøke i løpet av uken. Kursopplegget besto av tre turer utendørs og to kvelder innendørs.

Det var derfor en skuffelse at så få av TBF's medlemmer viste interesse for kurset. På en av turene var det f. eks. bare en person som møtte opp i tillegg til Harry og undertegnede. På veiene av de som deltok, må jeg likevel få uttrykke en stor takk til Harry for et kjempefint pedagogisk opplegg og høyt faglig utbytte disse dagene.

Lørdag 21. august.

Denne dagen skulle vi ta for oss de vanligste mosene som finnes i våre kystnære områder. Undertegnede har hytte ved Rognsfjorden og benyttet anledningen til å ta en rundtur i dette området, slik at vi etterpå kunne sitte behagelig ved hytta og arbeide oss gjennom prøvene.

Det ble først fokusert på bergknausene og vi fikk se de typiske mosene gråsteinmose (*Hedwigia ciliata*), heigråmose (*Racomitrium lanuginosum*), bergpolstermose (*Amphidium mougeotii*), bleikklomose (*Drepanocladus uncinatus*), flettemose (*Hypnum cupressiforme*), einerbjørnemose (*Polytrichum juniperinum*) og rabbebjørnemose (*P. piliferum*).

Etterpå ble det fokusert på kløfter og bratte bergvegger. Vi fikk blant annet se fjærmose (*Ptilium crista-castrensis*), rosettmose (*Rhodobryum roseum*), eplemose (*Bartramia pomiformis*), saftjammnemos (*Plagiothecium succulentum*), kystfagermose (*Mnium hornum*) og kystkransemose (*Rhytidiadelphus loreus*). Blant levermosene kan nevnes stripefoldmose (*Diplophyllum albicans*), fjordtvebladmose (*Scapania nemorea*) og glansperlemose (*Lejeunea cavifolia*). I alt var vi innom i underkant av 20 ulike moser.

Etterpå tok vi en tur ned til fjorden og fikk underveis se sotmose (*Andreaea rupestris*) og tre ulike torvmoser - broddtorvmose (*Sphagnum fallax*), spriketorvmose (*Sp. squarrosum*) og furutorvmose (*Sp. capillifolium*).

Mandag 23. august.

Frammøte ved Mule Varde kl 1800. Først tok vi en runde i parken. På trestammene fant vi blant annet ekornmose (*Leucodon sciuroides*), hjelmbleremose (*Frullania dilatata*), krinsflatmose (*Radula complanata*), kystbustehette (*Orthotrichum lyellii*) og krypsilkemose (*Homalothecium*

sericeum). Lenger nede i parken fant vi også kalkraggmose (*Anomodon viticulosus*), ryemose (*Antitrichia curtipendula*) og palmemose (*Climacium dendroides*).

Innendørs på Mule Varde innledet Harry med definisjonen på en mose: "Primært landlevende autotrof (med klorofyl) vekst uten røtter og uten ledningsstrenger." Videre fortalte han oss med stor innlevelse om hvordan mosene ble gruppert av botanikeren Hedwig på basis av hovedgrupper og ned til tennenes utforming i sporehuset. Vi fikk også grundig innføring i mosenes formeringsmekanismer og og hvordan den vokser ut fra et protonema (urtråd) på bakken.

Under mikroskop fikk vi se tennene på sporehusene til firtannmose (*Tetraphis pellucida*) og putevrimose (*Tortella tortuosa*).

Tirsdag 24. august.

Denne dagen skulle vi se på typiske moser på kalkfjell. Med utgangspunkt i NRK Telemark ble det en runde i Borgeåsen. Hele 8 personer møtte fram denne dagen.

Ved en bergskrent underveis fikk vi blant annet se berghinnemose (*Plagiochila porelloides*), putevrimose (*Tortella tortuosa*), kalkraggmose (*Anomodon viticulosus*), kalkfjærmose (*Ctenidium molluscum*), broddfagermose (*Mnium cuspidatum*), kalkklommose (*Fissidens taxifolius*) og krusfellmose (*Neckera crispa*).

På toppen av åsen ble vi vist fjellrundmose (*Mnium pseudopunctatum*), vanlig kransemose (*Rhytidiadelphus triquetrus*), blåmose (*Leucobryum glaucum*), kystbjørnemose (*Polytrichum formosum*) og storhoggtann (*Tritomaria quinquentata*).

På grunn av invitasjon til å besøke Lise etterpå, ble det bare et kort opphold i våtområdene på baksiden av åsen. Men vi rakk å få se blanksigd (*Dicranum majus*).

Onsdag 25. august.

Denne dagen skulle vi primært se på torvmoser. Den myra som hadde pekt seg ut på grunnlag av moseprøver tatt tidligere på sesongen, var Langgangsmyra ved Fossum i Skien.

Det var ca. 100 meter høydeforskjell mellom der vi parkerte og selve myra. Underveis ble vi blant annet forklart rabbesigd (*Dicranum spurium*),

stivtorvmose (*Sphagnum compactum*), furutorvmose (*Sp. capillifolium*) og grantorvmose (*Sp. girgensohnii*).

På myra fikk vi demonstrert rødtorvmose (*Sphagnum rubelloum*), dvergtorvmose (*Sp. tenellum*), rusttorvmose (*Sp. fuscum*), blanktorvmose (*Sp. subnitens*), tvaretorvmose (*Sp. russowi*), vortetorvmose (*Sp. papillosum*) og kjøtt-torvmose (*Sp. magellanicum*) som alle er typiske for "sure myrer". Likevel fant vi svelttorvmose (*Sp. balticum*), som er en middels kalkkrevende art som er innvandret østfra. I skogholtet ved siden av myra fant vi sumptorvmose (*Sp. palustre*).

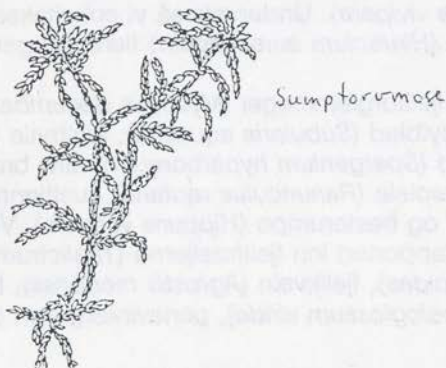
Dermed var vi i løpet av en ettermiddag blitt vist 12 av de 40 torvmosene som er kjent fra Norge, og med de torvmosene som vi fikk se første dagen, var vi oppe i 14 ulike arter.

Torsdag 26. august.

Denne kvelden var i atter samlet på Mule Varde.

Først illustrerte Harry hvor nært slektskap det er mellom bregner og bålformede moser. På bakken under bregner finnes små skudd som kalles *protaljer*, og disse er svært lik bålmoser. Harry hadde tatt med seg eksempel på slike protaljer tilhørende ormetelg fra en tur til Ramsåstjenn samme formiddag.

Ellers arbeidet vi med identifiseringer av torvmoser, både med og uten mikroskop. For eksempel fikk vi studere de typiske stammebladene til bjørnetorvmose (*Sphagnum lindbergi*) og skartorvmose (*Sp. riparium*). Den siste var for øvrig også tatt med fra turen til Ramsåstjenn samme dag. Vi lærte også hvordan vi skulle bruke metylenblå farge for bedre å få fram detaljene på stammeblader og grenblader.

Rjukan-traktene

27. - 29. august 1993.

Turleder: Bjørn Erik Halvorsen.

Referent: Bjørn Erik Halvorsen.

småbergknapp

14 forventningsfulle turdeltakere dro opp til Rjukan fjellstue på fredag kveld i et fantastisk sen-sommervær. Turen ble åpnet med en tre-retters middag.

På lørdag kjørte vi over Måna og opp lia på den andre siden. Første stopp ble rett på nedsiden av Vemorktoppen. Her fant vi fjellstjerneblom (*Stellaria calycantha*) og turt (*Cicerbita alpina*), også hvite utgaver. Gaffellav (*Cladonia furcata*) vakte også oppmerksomhet på grunn av sin sprikende utseende og nyskuddene på etasjemose (*Hylocomium splendens*) ble studert.

Så fortsatte vi inn til Gausdalen og parkerte ved Selstali seter. Først tok vi en liten rundtur på den nærmeste myra. På denne og på myra på nedsiden av setra ble det funnet frynsestarr (*Carex magellanica*), dystarr (*C. limosa*), strengstarr (*C. chordorrhiza*), sveltstarr (*C. pauciflora*) og stjernestarr (*C. echinata*). Rypebunke (*Vahlodea atropurpurea*) ble også rapportert inn. Blant de mange torvmosene ble det også funnet svelttorvmose (*Sphagnum balticum*), som er en østlig art som også stedvis forekommer på våre kanter.

Vi fortsatt langs stien på østsiden av dalen. Dette er ei frodig li med en rekke arter som en vanligvis må ned i lavere nivå for å finne. Gausdalen ligger på omkring 930 m.o.h. Vi fant legeveronika (*Veronica officinalis*), bergveronika (*Veronica fruticans*), bakkestjerne (*Erigeron acer*), jåblom (*Parnassia palustris*), rosenrot (*Rhodiola rosea*), søterot (*Gentiana purpurea*), blå rapp (*Poa glauca*), firkantperikum (*Hypericum maculatum*) og geitsvingel (*Festuca vivipara*). Underveis så vi enkelteksemplarer av blomstrende rødsveve (*Hieracium aurantiacum*) flere ganger.

Ved Gråvåstølli fant vi fjellforglemmegei (*Myosotis decumbens*) og langs Gråvåstølvann fant vi sylblad (*Subularia aquatica*), aksfrytle (*Luzula spicata*), fjellpiggnopp (*Sparganium hyperboreum*), stivt brasmegras (*Isoetes lacustris*), evjesoleie (*Ranunculus reptans*), rusttjønnaks (*Potamogeton alpinus*) og hesterumpe (*Hippuris vulgaris*). Videre langs lia mot Fikstjønn ble det rapportert inn fjellfrøstjerne (*Thalictrum alpinum*), gulsildre (*Saxifraga aizoides*), fjellkvein (*Agrostis mertensii*), blåstarr (*Carex flacca*), grønnkurle (*Coeloglossum viride*), perlevintergrønn (*Pyrola minor*),

dvergjamne (*Selaginella selaginoides*), taggbregne (*Polystichum lonchitis*) og tranestarr (*Carex adelostoma*). Funnet av fjelldrønning (*Saxifraga cotyledon*), brudespore (*Gymnadenia conopsea*) og olavsstake (*Moneses uniflora*) vakte også begeistring.

Vi stasjonerte oss på odden i Fikstjønn. Vi spiste nistematen og noen valget til og med å ta seg en dukkert i det deilige sommerværet, men så holdt da vannet en temperatur på ca. 14 grader i overflata. Fisking ble det ikke tid til denne gangen.

De ivrigste valgte å ta en tur rundt vannet. Ved bekken på sydsiden ble det funnet hvitbladtistel (*Cirsium helenoides*), fjelltistel (*Saussurea alpina*), fjelløyentrøst (*Euphrasia frigida*) og flaskestarr (*Carex rostrata*). I de fuktige partiene nederst på setervollen fant vi kildegras (*Catabrosa aquatica*) sammen med kildevrangmose (*Bryum weigelii*) og skrueskildemose (*Philonotis seriata*).

I den urete lia under Gaustatoppen, som forøvrig fra i sommer er vernet på grunn av barskogen og artsrikdommen, ble det etter tur rapportert inn legevintergrønn (*Pyrola rotundifolia*), kranskonvall (*Polygonatum verticillatum*), fjellbakkestjerne (*Erigeron borealis*), gaukesyre (*Oxalis acetosella*), bergskrinneblom (*Arabis hirsuta*), fjellsmelle (*Silene acaulis*), stjernesilde (*Saxifraga stallar*), olavsstake (*Moneses uniflora*), setergråurt (*Gnaphalium norvegicum*), prestekrage (*Leucanthemum vulgare*), setermjelt (*Astragalus alpinus*), fingerstarr (*Carex digitata*), hårstarr (*C. capillaris*), tysbast (*Daphne mezereum*), fjell-lodnebregne (*Woodsia alpina*), lodnebregne (*W. ilvensis*), skjørlok (*Cystopteris fragilis*), linnea (*Linnaea borealis*), berberiss (*Berberis vulgaris*), dvergmispel (*Cotoneaster integerrimus*), trollbær (*Actaea spicata*) og flekkgrisøre (*Hypochoeris maculata*). Men mest begeistring vakte noen praktfulle utgaver av fjelldrønning (*Saxifraga cotyledon*). Fokklav (*Haematomma ventosum*) ble også omtalt og fotografert.

To stykker var helt oppunder brattskrenten i ca. tusen meters høyde. De kunne rapporter om berggull (*Erysimum hieracifolium*), småbergknapp (*Sedum annuum*), hvit bergknapp (*S. album*), bakkemynte (*Satureja acinos*), hundekveke (*Roegneria canina*), skåresildre (*Saxifraga adscendens*), bergskrinneblom (*Arabis hirsuta*), kranskonvall (*Polygonatum verticillatum*) og mengder av bergfrue.

Det ble atter en samling ved rasteplassen før vi satte kursen tilbake mot bilene. Mens de fleste valgte den samme stien tilbake igjen, gikk Kjell og Bjørn Erik oppom lia mot Homtjønn. Her går det en gammel setervei over til Vemorktoppen. Vegetasjonen er relativ tradisjonell, men det finnes en

god del gulsildre (*Saxifraga aizoides*) underveis. Utsikten er praktfull mot Gaustatoppen og Gausdalen.

Det ble noe handling av seterprodukter på Selstali før vi kjørte ned til Krokan. Det er gledelig at Norges første turisthytte nå er i drift igjen. Vi spiste nystekte vafler med syltetøy og kaffe.

Etterpå gikk vi ned til juvet der Rjukanfossen slipper seg utfor. Det er et fantastisk landskap, selv om fossen var tørr denne gangen. Vi kunne se fjelldronninger i bergveggen på motsatt side. En kan se restene av Tinns første kraftverk, og av alle ting har det i Hydros barndom vært både tennisbane og biljardsalong i den bratte lia.

Det ble en sosial aften på Rjukan fjellstue med en praktfull middag.

Søndag var det regn. Etter planen skulle vi en tur inn i Hjerdalen, men flere av turdeltakerne valgte å sette kursen hjemover på grunn av været. De ivrigste kjørte inn til Listøl der det blant annet ble funnet en hvitblomstret kvassdå (*Galeopsis tetrahit*). Så kjørte vi tilbake til Vigfit der vi parkerte.

Vi gikk inn over setervollen og fant blant annet fjellpiggnopp (*Sparganium hyperboreum*), blankstarr (*Carex saxatilis*) og tranestarr (*C. adelostoma*). Langs bekken ble det funnet heitorvmose (*Sphagnum strictum*), som er en atlantisk art som i første rekke gror på vestlandet, og i fuktige senkninger i morenegrunnen ble det funnet beitetorvmose (*Sphagnum teres*).

Fire stykker fortsatte opp mot Vigfithovda, men på grunn av været ble planene revidert i 1100 meters høyde. Det ble en tur bortom toppen av Storenut, med praktfull rød rypebær (*Arctostaphylos alpinus*) innblandet i skinnende gulhvit gulskinn (*Cetraria nivalis*), før vi gikk ned til Vigfit og bilene igjen. Det er tidligere funnet søstermarihand (*Dactylorhiza sambucina*) på enga oppunder Storenut, men på grunn av beitingen var det ingen tegn til denne planta.

Det ble ingen botaniske stopp på veien hjemover.

Rypebær

Mølen

Onsdag 1. september 1993.

Turleder: Roger Halvorsen.

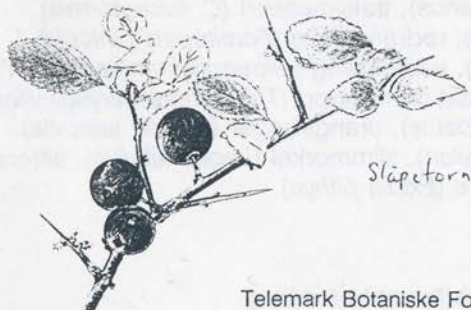
Referent: Roger Halvorsen.

Denne kveldsturen var egentlig planlagt å gå til Ønna i Langangen for å se etter pølstarr, *Carex mackenziei*, men turlederen hadde tidligere på sommeren vært og sjekket arten som var "avblomstret" allerede tidlig i august. En ble raskt enige om å droppe den opprinnelige planen og heller ta turen ut til Mølen i Brunlanes i det fine været. Før en reiste, demonstrerte turlederen fórtiriltunge, *Lotus uliginosus*, som var brakt med fra en ny lokalitet ved veikanten like ved Eidanger hagesenter. På Mølen sto rognetrærne, *Sorbus aucuparia*, og krossved, *Viburnum opulus*, tunge av modne bær. I ei rognebusk ble deler av følget vár en falk som etter litt grubling ble antatt å være en lerkefalk. Noen få fikk også med seg en fiskeørn mens følget dro seg utover til spissen mot Fugløya. Underveis kunne vi konstatere at det ser ut til å bli en god høst for slåpetorn, *Prunus spinosa*.

Ute i sandstranda på spissen møtte vi en frodig flora med en utrolig mengde svartsøtvier, *Solanum nigrum*, og strandreddik, *Cakile maritima*. Bulmeurten, *Hyoscyamus niger*, sto fortsatt med enkelte blomster, men store mengder av nye rosetter tyder på at neste år vil bli et kronår for denne sjeldne giftplanta.

Ut på yttersida av rullesteinene har nå både østersurt, *Mertensia maritima*, og strandkål, *Crambe maritima*, dukket opp i store mengder helt ute mot spissen av Mølen. De har begge tydeligvis hatt et fint år i år med rik blomstring. Hos strandkålen sto fortsatt de karakteristiske, kulerunde frøkapslene igjen på store ris, mens østersurten ennå ikke hadde avsluttet blomstringen.

Vi la veien tilbake via den østre sandstranda for å se etter dvergålegras, *Zostera noltii*, og havgras-arter, *Ruppia sp.*, men det var ikke et frugg å finne av noen av dem. På engene lyste det i mengder av engnellik, *Dianthus deltoides*, og det sto fullt opp av lodne hoder av harekløver, *Trifolium arvensis*.

Slåpetorn

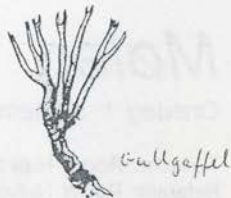
Mælum

Sopptur.

Lørdag 18. september 1993.

Turledere: Anne Vinorum og Esther Broch.

Referent: Anne Vinorum.

Årets sopptur gikk til Mælum, lengst nordvest i Skien kommune. Sju deltakere reiste inn til områdene på innsiden av den fredede Orsjømyra og turen gikk i områdene langs med denne.

Det har i år vært et spesielt godt sopp-år. Det viste seg imidlertid at turen var lagt for sent i sesongen. Utbyttet hadde vært markant bedre et par uker tidligere. Vi registrerte likevel 35 arter.

Rørsopper/ visse poresopper med tydelig hatt og fot.

Steinsopp (*Boletus edulis*), myrskrubb (*Leccinum holopus*), ospeskrubb (*L. aurantiacum*), sandsopp (*Suillus variegatus*), smørsopp (*S. luteus*), franskbrødsopp (*Albatrellus confluens*) og sauesopp (*A. ovinus*).

Skivesopper.

Vanlig lakssopp (*Laccaria laccata*), kaffebrun traktsopp (*Pseudoclitocybe cyathiformis*), vanlig sleipsopp (*Gomphidius glutinosus*), stor kragesopp (*Stropharia hornemannii*), honningsopp (*Armillariella mellea*), blåkjøttbukkesopp (*Cortinarius camphoratus*), rødbelte-slørsopp (*C. armillatus*), rød fluesopp (*Amanita muscaria*), fløyelspluggsopp (*Paxillus atrotomentosus*), flere arter kremler (*Russula* sp.), rimsopp (*Rozites caperata*), skjegggriske (*Lactarius torminosus*), rødbrun pepperriske (*L. rufus*), lakrisriske (*L. helvus*) og furumatriske (*L. deliciosus*).

Sopper av varierende utseende og som ikke hører inn under de to ovennevnte grupper.

Ekte kantarell (*Cantharellus cibarius*), traktkantarell (*C. tubaeformis*), fiolkjuka (*Trichaptum abietinum*), rødrandkjuka (*Fomitopsis pinicola*), knivkjuka (*Piptoporus betulinus*), vedmusling (*Gloeophyllum sepiarium*), gullgaffel (*Calocera viscosa*), trakt-frynnesopp (*Thelephora caryophyllea*), skjellpiggsopp (*Sarcodon imbricatus*), orangebeger (*Aleuria aurantia*), vanlig stubbhorn (*Xylaria hypoxylon*), slimmorkel (*Leotia lubrica*), sitronskål (*Bisporella citrina*) og tjærebevre (*Exidia pithya*).

Gelésopper

med Anna-Elise Torkelsen.
Tirsdag 12. oktober, Mobi.

Tremella sp.

Referent: Bjørn Erik Halvorsen.

15 personer møtte fram for å høre på Anna-Elise Torkelsens foredrag om gelésopper.

Gelésopper er en relativt mangfoldig gruppe, men visse gjennomgående trekk kan nevnes. Som det ligger i navnet, er de geléaktige på overflaten, og ofte er de slimete å ta på. De er blitt viet liten interesse og omtale i litteraturen. Dette skyldes dels at de ikke er utpregede matsopper, selv om de fleste av dem er spislige, de har inntil Dekkbeis-saken blitt ansett for å volde liten materiell skade og de fleste artene er små og uanselige, ofte mikroskopiske. Søren Christian Sommerfelt var den første som interesserte seg for disse soppene her i landet.

Et annet trekk ved dem er at de tåler å tørke inn. I tørre perioder skrumper de sammen og blir stive, og sveller opp igjen og gror videre, når de får fuktighet. Derfor er det lett å oppbevare dem for framtidige undersøkelser, og soppene kan samles inn hele året.

Vitenskaplig sett skiller de seg fra andre sopparter ved at basidiene er delt eller forgrenet. Basidie er en kølleformet endecelle i soppens hymenium (den fertile delen av soppene). Andre sopparter som er nær beslektet med gelésoppene er rustsopper og sotsopper.

Anna-Elise innledet med å vise 4 typiske gelésopper (gullgaffel (*Calocera viscosa*), issvullsopp (*Pseudohydnum gelatinosum*), bladgelésopp (*Tremella foliacea*) og vanlig tåresopp (*Dacrymyces stillatus*)) før hun gikk inn i detaljene på de ulike slektene og artene.

Hun viste eksempel på en bladgelésopp (*Tremella foliacea*) fra Skultrevannsåsen. Den kan dekke hele stubber, men vokser også på råtnende kvist. Gul gelésopp (*Tremella mesenterica*) er vanlig på løvtre opp til 1000 m.o.h. Furugelésopp (*Tremella encephala*) vokser vanligvis på furubark.

Vi fikk se en rekke eksempler på bevresopper. Svartbevre (*Exidia glandulosa*) er vanlig på kvist. En liten millimeterhøy art som vokser på gran er tjærebevre (*Exidia pithya*). Flere av artene er sbustratspesifikke slik som eikebevre (*Exidia truncata*), opalbevre (*Exidia thuretiana*), som vokser

på bøk, bjørkebevre (*Exidia repanda*) på kvist i fjellbjørkeskog og slejebevre (*Exidia recisa*).

En del gelésopper er feilakig blitt plassert i andre grupper på grunn av sitt utseende. Et eksempel på dette er issvullsoppen (*Pseudohydnum gelatinosum*) som på grunn av piggene på undersiden ble plassert blant piggsoppene. Den vokser typisk på stubber av gran og lerk.

En sopp som foreløpig ikke er funnet i Telemark, men som en kunne forvente å finne i våre kalkområder, er traktgelésopp (*Tremiscus helvelloides*). Den vokser på grankvister.

Skrukkeøre (*Auricularia mesenterica*) er derimot funnet i vårt fylke, i Kviteseid. Den vokser på ask og alm. Dette er en råtesopp.

Judasøre (*Hirneola auricula-judae*) er foreløpig ikke funnet i Norge. Den vokser på svarthyll og har lang tradisjon i kinesisk matlaging.

Anna-Elise fortsatte med tåresoppene. De er begerformet eller fingerformat. Vanlig tåresopp (*Dacrymyces stillatus*) finnes på stubber av gran og furu. Vår-tåre (*Heterotextus alpinus*) er en råtesopp som en kan finne på furustubber om våren. Rynketåre (*Dacrymyces lacrymalis*) sitter som gule flekker på råtnende kvister. Rot-tåre (*Ditiola radicata*) trives best på gran og furu. *Dacrymyces estonicus* er nylig oppdaget i Norge, og har derfor ikke blitt tildelt noe norsk navn enda. *Dacryonaema rufum* mangler også foreløpig norsk navn. Den vokser tørt på skigarder og det er gjort et funn av den i Telemark.

Det finnes flere arter gaffelsopper. En av de vanligste er gullgaffel (*Calocera viscosa*). Den vokser på ved i barskog. Den kjennes igjen ved at den er som en strikk å dra i (brekker ikke). En mindre utgave er dverg-gaffel (*Calocera cornea*) som vokser på løvved.

Anna-Elise Torkelsen avsluttet med å vise vanlig tåresopp og hvordan denne ble kjent i Dekkbeis-saken. Vi fikk se bilder av hvordan den "spister" opp trevirket innenifra.

Det hadde vært en spennende aften omkring et tema som få av oss hadde kjennskap til.

Til egne notater:

001 1 side 3	Årsrapport 1993
001 1 side 4	Årsrapport 1993
001 1 side 5	Årsrapport 1993
001 1 side 6	Årsrapport 1993
001 1 side 7	Årsrapport 1993
001 1 side 8	Årsrapport 1993
001 1 side 9	Årsrapport 1993
001 1 side 10	Årsrapport 1993
001 1 side 11	Årsrapport 1993
001 1 side 12	Årsrapport 1993
001 1 side 13	Årsrapport 1993
001 1 side 14	Årsrapport 1993
001 1 side 15	Årsrapport 1993
001 1 side 16	Årsrapport 1993
001 1 side 17	Årsrapport 1993
001 1 side 18	Årsrapport 1993
001 1 side 19	Årsrapport 1993
001 1 side 20	Årsrapport 1993
001 1 side 21	Årsrapport 1993
001 1 side 22	Årsrapport 1993
001 1 side 23	Årsrapport 1993
001 1 side 24	Årsrapport 1993
001 1 side 25	Årsrapport 1993
001 1 side 26	Årsrapport 1993
001 1 side 27	Årsrapport 1993
001 1 side 28	Årsrapport 1993
001 1 side 29	Årsrapport 1993
001 1 side 30	Årsrapport 1993
001 1 side 31	Årsrapport 1993
001 1 side 32	Årsrapport 1993
001 1 side 33	Årsrapport 1993
001 1 side 34	Årsrapport 1993
001 1 side 35	Årsrapport 1993
001 1 side 36	Årsrapport 1993
001 1 side 37	Årsrapport 1993
001 1 side 38	Årsrapport 1993

Årsrapport 1993.

Telemark Botaniske Forening

Innhold.

Året som er gått...	Del 1 side 3
Årsmøtet 1992	Del 1 side 4
Floraen i Akershus - Jan Wesenberg	Del 1 side 7
Jeg velger meg...	Del 1 side 10
I og ved ferskvann - Thor Wiersdalen	Del 1 side 10
Erteblomstfamilien - Karl Eriksen	Del 1 side 11
Møllefloraen - Roger Halvorsen	Del 1 side 13
Julemøtet 1992, Sønderjylland-minner	Del 1 side 16
Fjellplanter - Inger Nordal	Del 1 side 19
Skjærgårdspertler - Anders Lundberg	Del 1 side 23
Canadas villmark - Jan Erik Tangen	Del 1 side 27
Blomstrende minner fra 92	Del 1 side 29
Mule Varde	Del 1 side 32
Porsgrunn Bibliotek - utstilling	Del 1 side 33
Ramsåskollen i Gjerpen	Del 1 side 34
Rekevika i Kragerø	Del 2 side 2
Froland i Tokke	Del 2 side 4
Rognsåsen i Bamble	Del 2 side 4
Buer i Bjørkedalen	Del 2 side 5
Sørlandet	Del 2 side 6
Gravastrand i Eidanger	Del 2 side 8
Karmøy	Del 2 side 10
Arøya i Langesundsfjorden	Del 2 side 13
Portør	Del 2 side 14
Bondal i Hjartdal	Del 2 side 15
Indre Oslofjord	Del 2 side 19
Öland resymé	Del 2 side 22
Århus Økologiske Stasjon	Del 2 side 24
Mosekurs - med Harry Andersson	Del 2 side 24
Rjukan-traktene	Del 2 side 28
Mølen	Del 2 side 31
Mælum - sopptur	Del 2 side 32
Gélesopper - Anna-Elise Torkelsen	Del 2 side 33